

Dünya
xalqlarının
nağilları

İLÂHI QAZLAR

GÖYƏRCİN

ISSN-0207-4710
2008-ci il

Tərcümə edən:
RAFIQ YUSİFOĞLU

İLƏHI QAZLAR

Dünya xalqlarının nağılları

"GÖYƏRCİN"İN KİTABXANASI
BAKI - 2008

İngilis nağılcısı Donald Bisset London televiziyanın sifarişi ilə nağıllar yazmış və onları ecaskar bir səsle oxumuşdur. Bu nağıllar tamaşaçıların çox xoşuna gəlmişdir. Onun «Özün oxu» adlı ilk nağıllar kitabı 1954-ci ildə işıq üzün görmüşdür. Bundan sonra Donald Bissetin çoxlu-çoxlu nağıl kitabları çap olunmuşdur. Əziz balalar, indi görkəmli yazıçının nağıllarından bəzi nümunələri sizə təqdim edirik.

Bleki və Redci

Biri var idi, biri yox idi, bir at var idi. Onu Redci deyə çağırırdılar. Redci hər səhər süd daşıyanda yolun kənarında Bleki adlı balaca bir küçüklə rastlaşırdı. Doğrusu, süd daşımaq Recinin heç üreyindən deyildi. O həmişə arzulayırdı ki, cıdırda iştirak etsin, priz qazansın.

Bleki də öz taleyindən razı deyildi. Onun ayaqları gödək olsa da, istəyirdi ki, çox sürətlə qaçmağı öyrənsin.

Bir dəfə Redci ilə Bleki tövlədə oynayanda küçüyün ağına qeribə bir fikir gəldi:

- Reci, biz gərək kömür yeyək. Paravoz kömür yediyi üçün bu qədər bərk qaçır.

Bu söz Redcinin də ağına batdı. Onlar xeyli götür-qoy ələyəndən sonra zirzəmiyə düşdülər. Elə təzəcə hərəsi bir kömür parçası götürmüşdülər ki, ev sahibi gəldi.

- Yaramazlar. Siz mənim kömürümü oğurlamaq istəyirsiniz? Rədd olun burdan!

Ev sahibi bir parça kömür götürüb onların dalınca atdı. Reci ilə Bleki qasmağa başladılar. Onlar ömürlərində bu qədər sürətlə qasmamışdılar.

Elə bu vaxt şəhərin meri pəncərədən baxırdı. O dərinəndə ah çəkib dedi:

- Atda sürət belə olar ha!

Bu at cıdırda birinci priz almağa layıqdır. Ancaq it də itdi ha. Doğrusu, onların hər ikisi medala layıqdır. Bundan sonra şəhərin sahibi Redciyə və Blekiyə medal verdi...

İSTƏYİRSƏN, İSTƏYİRSƏN, İSTƏYİRSƏN...

Günəş bağı ucqar bir küncündə uçan ağacın üstünə nur saçır, külək budaqları yelləyir, yarpaqlar isə pıçıldayırdılar:

- İstəyirsən, istəyirsən, istəyirsən...

Bu ağac sehrli ağac idi. Onun kölgəsində dayanıb nə arzu etsən, mütləq yerinə yetərdi.

Sehrli ağacdan bir qədər kənardakı evdə Uilyam Smit adlı kök bir kişi yaşayırdı. Alverlə məşğul olan bu kişinin uşaqlardan zəhləsi gedirdi.

Bir dəfə o, ağacın kölgəsində durub dedi:

- İstəyirəm ki, həyatımızdəki bütün uşaqlar Aya köçsün.

Söz onun ağızından çıxan kimi sehrli bir külək uşaqları Aya apardı. Ay soyuq və narahat idi. Hətta ən balaca uşaqlar qorxudan ağlamağa başladılar. Ancaq haray hara çatası idi?

Uşaqlar gedən kimi sehrli ağacın budağındakı quşlar nəğmələrini kəsdilər. Qaratoyuq Uilyam Smitə dedi ki, mən istəyirəm ki, uşaqlar geri qayıtsınlar.

Mister Smit onun sözünü kəsdi:

- Yox, mən istəyirəm ki, uşaqlar Ayda qalsınlar.

Qaratoyuq sözünü təkrar etdi:

- Mən istəyirəm ki, uşaqlar geri qayıtsınlar.

Mister Smit dedi:

- Mən istəyirəm ki...

Qaratoyuq cəld onun cümləsini tamamladı:

- Mən istəyirəm ki, mister Smit rəhmli olsun.

Qaratoyuğun arzusu yerinə yetdi. Üreyi xeyirxah hisslərlə dolu olan mister Smit dedi ki, mən istəyirəm ki, aydakı bütün uşaqlar mənə qonaq gəlsinlər. Mən sabun dükanımı bağlayıb konfet dükanı açım və konfetləri uşaqlara paylayım.

Mister Smitin arzuları o dəqiqə həyata keçdi. Quşlar yenə də ağacın budağında oxumağa başladılar. Günəş ağacı işıqlandırdı, külək budaqları yellədi, yarpaqlar pıçıldamağa başladılar:

- İstəyirsən, istəyirsən, istəyirsən...

KÜLƏYİN KÖMƏYİ

ANTONIO ROBLES

1898-1980

Görkəmli ispan yazıçısı Antonio Robles yazırdı ki, nağıl uşaqlıqdan gəncliyə asan keçmək üçün bir körpüdür. Əgər insan uşaq vaxtı şən və xeyirxah olmağı öyrənərsə, böyüyəndə o mütləq yaxşı adam olacaq.

Yazıçının nağılları neçə-neçə insan nəslinin yaxşı adam kimi formalaşmasında mühüm rol oynayıb. Onun nağılları dünyanın bir sıra dillərinə tərcümə olunub. Antonio Roblesin bir nağılını oxucularımıza təqdim edirik.

Bir dəfə qəzəbli Külək Rəngli Lentlər şəhərinə qonaq gəldi. Aləm bir-birinə dəydi. Külək üç kişinin şlyapasını başından götürüb apardı. Fırlanan şlyapalar yarışa çıxan velosiped təkərlərini xatırladırdı.

Külək kağız - kuşuzu göyə qaldırdı, şüşələri cilik - cilik sındırdı. Külək bütün günü özünü ora - bura çırpıdı, axşam isə bir qəddər sakitləşdi. Elə bil ki, ağladı, şikayətləndi: «Ayyyyy, Oyyyyy, Uyyyyy.»

Asulita səsi eşidib, qardaşı yatan otağa keçdi. Onu yuxudan oyadıb dedi:

- Heç cür yata bilmirəm. Mənə elə gəlir ki, Külək nədənsə gileyənin, şikayətlənir.

Rompetakones bacısı ilə razılaşdı. Söz verdi ki, bir şey fikirləşəcək.

Şəhər açılan kimi oğlan əlinə bir çəki götürüb damın üstünə çıxdı və yellənən fırıranı - flügeri gördü. Çəkiyə onu döyəcədi ki, Küləyi incitmə.

Rompetakones gündüz məktəbdən qayıdanda Külək onun da papağını başından çıxarıb aparmaq istədi. Ancaq oğlanı tanıdığı üçün ona toxunmadı.

Külək daha ağlamadı, şikayətlənmədi. O, şən şən küçələri dolaşmağa başladı. Uşaqların kağız təyyarələrini ora - bura uçurdu.

Üçüncü gün Rəngli Lentlər şəhərinin sakinləri gördülər ki, Küləkdən əsər - əlamət yoxdur. İsti başladı. Oğlan öz - özündən soruşdu:

- Bəs Külək hara getdi? Görəsən o indi hardadı? Bəlkə dənizdə dalğalarla, bəlkə də tarlada sünbüllərlə oynayıb?

Aradan bir müddət keçdi. Rompetakonesin ad günü gəldi. Atası ona böyük, qəşəng bir çərpələng bağışladı. Çərpələngin üstündə qəşəng bir günəş şəkli çəkilmişdi. Günəş şən baxışları ilə uşaqları süzüb gülümsünürdü.

Hər şey gözəl idi. Ancaq havada bir damcı belə meh yox idi. Belə havada çərpələngi necə sınaqdan keçirəsen?

Oğlan çərpələngi götürüb dostlarını çağırırdı. Onlar şəhərin baş küçəsi ilə addımlayıb tarlaya çıxdılar.

Yolda onlara bir neçə uşaq da qoşuldu. Uşaqlar fikirləşirdilər ki, küləksiz havada dostları öz çərpələngini necə uçuracaq?

Dərzilər, bərbərlər və bənnalar da uşaqların ardınca getdilər. Maraqlandılar ki, küləksiz havada oğlan çərpələngini necə uçuracaq?

Şəhərdən çıxandan sonra Rompetakones çərpələngi havaya buraxmağa cəhd elədi. Lakin onun bütün səyləri havayı idi.

- Yox, bu gün oğlanın bəxti gətirmədi, - məktəblilər diləndilər.

- Nə gülməlidir, - dərzilər, bərbərlər, bənnalar istehza ilə gülümsündülər.

Zavallı Rompetakones hirsindən az qalırdı ki, ağlasın. Elə bu vaxt onun dostu Külək özünü yetirdi.

Həmin gün Küləyin işi çox idi. O, bir şəhərdən digərinə, bir zirvədən o biri zirvəyə can atır, ağacları kolları yelləyirdi. Birdən külək uzaqdan qəmgin görkəmli dostunu gördü və onun yanına tələsdi...

Ağacların budağı yellənməyə, şlyapalar havada uçmağa başladı.

Dərzilər, bərbərlər, bənnalar uçan şlyapalarının dalınca qaçdılar. Qadınlar çətirələrinin ardınca baxıb ah çəkdi...

Birçə uşaqlar sevinirdilər. Rompetakonesin sevincinin həddi-hüdudu yox idi. Külək onun çərpələngini yavaş-yavaş yuxarı qaldırırdı.

Eh, bilirsiniz çərpələng necə gözəl qalxırdı, onun üstündəki günəş necə gülümsünürdü?

Çərpələng leykə kimi göyde qanad çalırdı, onun ayağına bağlanmış kəndir isə oğlanın əlində idi.

Külək öz dostunun hayına çatıb onun şərəf və ləyaqətini qoruyandan sonra dağların zirvəsinə çəkildi.

Oğlan isə çərpələngini götürüb sevinə - sevinə evlərinə qayıtdı...

Görkəmli fransız alimi, siyasi xadim, publisist Labule dünya ədəbiyyatında bir nağılçı kimi daha məşhurdur. Gərgin siyasi fəaliyyətdən yorulan Labule axşamlar nağıl dünyasına qapılmaqdan zövq almış, uşaqılıq illərini xatırlamışdır. Nağılı tərbiyənin qüdrətli mənbəyi hesab edən sənətkar dünya xalqlarının ibrətəməz nağılları əsasında üç məşhur nağıl kitabı yazıb çap etdirmişdir: «Mavi nağıllar», «Yeni mavi nağıllar», «Sonuncu mavi nağıllar». Əziz balalar, indi Labulenin bir nağılını sizə təqdim edirik.

Varlı bir mülkədarın çox tənbel, avara bir oğlu var idi. Valideynləri onun əlindən cana gəlmişdilər.

Oğlanı tərbiyələndirmək üçün onu bir keşişin yanına aparıb qoydular. Ancaq uşaq iki ayağını bir başmağa dirəyib dedi ki, heç nə, heç nə etmək istəmirəm. Mən dvoryanam. Heç gör mənim atam bir iş görür?

Keşiş ona başa salmağa çalışdı ki, sənin atan bu səviyyəyə gələnə qədər əzablı bir yol keçib. O, polkovnikdir. Polkovnik olmaq üçün mayor, kapitan, poruçik, kadet olmaq lazımdır. Oxumağı, yazmağı, qılınc oynatmağı bacarmayandan isə kadet çıxmaz.

Oğlan acıqlı-acıqlı dedi ki, mən imperator olmaq istəyirəm, ona görə ki, imperator heç bir iş görmür.

Keşiş oğlanı başa salmağa çalışdı ki, imperatorun işi həddindən çoxdur, hətta o ən işgüzar kəndlidən belə çox işləyir.

Oğlan acıqlı-acıqlı dedi ki, əgər belədirsə, mən Allah olmaq istəyirəm.

Keşiş dəhşətə gəldi.

- Yaxşı fikirləş, mənim balam. Bütün dünyanı idarə edən Allahdır. O nəinki ayı, günəşi hərəkətə getirir, hətta ən adi qarışqalara belə yol göstərir. Onun ilahi nəzərləri həmişə kainatın üstündədir. Allah heç zaman dincəlmir, ona görə ki, onun məhəbbəti tükənməz və sonsuzdur.

Oğlan yenə də sözündən dönmədi. Ağlayıb dedi ki, əgər mən bu dünyanın hökmrani olmasam, yatmayacağam.

Öyüd-nəsihətin, hədə-hərbinin xeyri olmadı.

Çarəsiz qalan keşişin arvadı oğlana yalandan dedi ki, sən indi durub yatsan, sabah Allah olacaqsan.

Söz oğlanın ağına batdı. O, çarpayısında uzanıb yatdı. Axşamın xeyrindən, sabahın şəri yaxşıdır, - deyirlər. Uşaq yuxudan duran kimi soruşdu ki, mən Allah olmuşam, yoxsa yox?

Keşişin arvadı dedi ki, bəli, sən indi Allahsan. Bu gün istirahət günüdür, ancaq Allah üçün nə istirahət?

Onlar birlikdə kilsəyə yollandılar. Çəmənlidən keçəndə oğlan qaz otaran qonşu qızı gördü. Qız qazları başlı-başına buraxıb müqəddəs ziyarətəgaha gədənələrə qoşuldu.

Oğlan qışqırdı:

- Varvara, sən qazları sahibsiz qoyub hara gedirsən?

- Məgər heç bazar günü qaz otararlar?

- Bəs qazları kim qoruyacaq?

- Sevimli ağa, bazar günü qazları Allah qoruyur, onlar ilahi qazlardır.

Qız bu sözləri deyib, kilsəyə yollananda keşişin arvadı oğlana dedi:

- Bax, əzizim, eşitdin Varvara nə dedi?

Mən səni həvəslə kilsəyə aparardım, sən də orqan musiqisinə qulaq asardın. Ancaq bu, qətiyyətin mümkün deyildir. Axı sən Allahsan, gərək bu qazları qoruyasan.

Kiçik mülkədar cavab verməyə söz tapmadı. O, səhərdən axşama kimi çəməndə qazları otardı. Oğlan o qədər yorulmuşdu ki, axşam özünə söz verdi ki, bir də Allah olmaq arzusuna düşməyəcək.

Rəssam
Orxan

Finlandiyanın şimal meşələrinin dərinliyində iki nəhəng şam ağacı bitmişdi. Bu ağaclar o qədər qoca idilər, o qədər qoca idilər ki, heç kəs onların yaşını bilmirdi. Kimsənin ağılına gəlmirdi ki, bu ağaclar nə vaxtsa cavan olublar. Alçaq boylu ağaclar bu meşə nəhənglərinə altdan yuxarı həsədlə baxır və öz-özlərinə düşünürdülər ki, görəsən biz də bu boyda ağac ola biləcəyikmi?

Bu ağaclardan bir qədər kənarında balaca bir koma var idi. Bu komada kasıb bir kəndli öz həyat yoldaşı ilə yaşayırdı. Onların Silvestr adlı bir oğulları, Silviya adlı isə bir qızları var idi.

Bir dəfə qarlı bir qış günündə bacı-qardaş meşəni gəzməyə çıxdılar. Onlar axşamdan qırdıqları tələnin yanına gələndə gördülər ki, tələlərin birinə bir dovşan, o birisinə isə bir kəklik düşüb.

Dovşan və kəklik uşaqlara yalvardılar ki, onları meşəyə buraxsınlar. Uşaqların onlara rəhmi gəldi. Tələdən buraxılan dovşan dilə gəlib dedi:

- Podedrenibo sizə kömək edəcək.

Kəklik də öz növbəsində dilləndi:

- Zatepitiçu sizə yar olsun!

Uşaqlar çaşmışdılar. Çünki bu əcaib sözləri birinci dəfə idi ki, eşidirdilər.

Birdən külək əsdi. Ağaclar bir-biri ilə danışmağa başladılar. Məlum oldu ki, Podedrenibo bir, Zatepitiçu isə digər ağacın adıdır. Uşaqlar söhbətdən öyrəndilər ki, ağaclardan birinin 350, o birinin isə 388 yaşı var.

Ağaclar ötən günlərini xatırlayıb həzin-həzin mahnı oxumağa başladılar. Onların nəğməsi uşaqların çox xoşuna gəldi.

Elə bu vaxt onların ataları əlində balta ciğriri başında göründü. O, gəlib ağacları kəsmək istəyəndə uşaqlar yalvarıb qoymadılar. Ata başqa ağac kəsmək üçün meşənin dərinliyinə getdi. Elə bu vaxt qoca ağaclar dil açıb uşaqlara öz təşəkkürlərini bildirdilər. Dedilər ki, üreyinizdən nə arzu keçirsə, deyın.

Uşaqlar fikirləşdilər, fikirləşdilər, ağıllarına bir şey gəlmədi. Qardaş dedi:

- Qoy başımın üstündə həmişə günəş şüası olsun!

Rəssam
Tofiq

Bacı isə dedi:
- Mən isə istəyirəm ki, tezliklə qar ərisin, bahar gəlsin.

Elə o vaxtdan Günəş Silvestrin üzünə gülümsəməyə başladı, Selviya isə hara baxırdısa, orda qar əriyir, ağaclar yarpaqlayırdı.

Bir gün Kral Kraliça ilə öz meşəsini gəzməyə çıxmışdı. Qar-çovğun onları lap bezdirmişdi. Elə ki, onlar qocanın komasına yaxınlaşdılar, çaşmış qaldılar. Burada günəş nur saçır, ağaclar isə yarpaq, çiçək açırdı.

Oğlanla qız Kraliçanın çox xoşuna gəldi. Onları saraya aparmaq istədilər. Ancaq uşaqlar etiraz etdilər, öz sevimli ağaclarından ayrı yaşaya bilməyəcəklərini söylədilər.

Kral əmr etdi ki, ağacların yanında gözəl bir saray tiksinlər. Saray hazır oldu. Dünyanın heç bir yerində belə gözəl meşəlik, belə gözəl bağ yox idi.

Təəccüblü idi. Həmişə camaata zülm verən Kral və Kraliça dəyişib tamamilə başqa adam olmuşdular. Onlar heç kəsi cəzalandırmır, uşaqları şirniyyata qonaq ələyirdilər.

Aradan bir neçə il keçdi. Uşaqlar meşəyə, öz ağaclarının yanına gətdilər. Həzin-həzin külək əsirdi. Ağaclar baş-baş verib elə bir yanıqlı səsle oxuyurdular ki, dinləyənin huşu başından gedirdi. Ancaq ağaclar öz mahnılarını axıracan oxuya bilmədilər. Güclü külək onların ikisini də yerə aşırı. Onlardan birinin 355, o birinin isə 393 yaşı var idi.

Silvestr ilə Silviya ağacların yanına gəldilər və onların gövdələrini, budaqlarını sığallamağa başladılar. Qar əridi, yerdən çiçəklər baş qaldırdı. Tezliklə yerə uzanmış qocaman şam ağacları gül-çiçəyin içində görünməz oldu.

Çoxdan, lap çoxdandır ki, mehriban bacı-qardaş haqqında heç nə eşitməmişəm. Yəqin ki, indi onlar da qocalıblar. Ancaq mən hər dəfə uşaq görəndə Silvestr ilə Silviyanı xatırlayıram. Elə sanıram ki, həmin sehrli ağaclar təbiəti sevən bütün uşaqlara möcüzəli bir qüvvə verib. Bir neçə gün bundan qabaq bir balaca oğlana və bir şeytan qıza rast gəldim. Tutqun hava o dəqiqə açıldı, günəş göydə gülümsündü, üzlərə təbəssüm qondu... Elə bil ki, qışın ortasında bahar gəldi, hətta divanın bir küncündə dayanan köhnə süpürgə də yarpaq açdı, çiçəkləndi. Qızılgüllər açıldı, şən torağaylar oxumağa başladılar.

QOCA ALMA AĞACI ƏKDI

Qoca alma ağacı əkdi. Ona dedilər:
- Nəyinə lazımdır bu alma ağacları? Bu alma ağaclarının bəhrəsini

çox gözləməli olacaqsan. Sənə alma qismət olmayacaq.

Qoca dedi:

- Mən yemərəm, başqaları yeyirlər. Mənə çox sağ ol deyirlər.

QADIN VƏ TOYUQ

Toyuq hər gün yumurtlayırdı. Onun sahibi artırırsa, gündə iki - üç dəfə yumurtlayar. Belə də etdi. Ancaq toyuq kökəlib yağlandıq üçün yumurtadan kəsildi.

SAĞMAL İNƏK

Rəssam
Orxan

Bir nəfərin bir inəyi var idi. İnek hər gün bir sərnic süd verirdi. İnəyin sahibi öz qonaqlarına çoxlu süd vermək üçün inəyi on iki gün sağmadı. Ona elə gəldi ki, qonaqlar gələndə inək on sərnic süd verəcək... Ancaq belə olmadı. İnəyin südü qurumuşdu.

TOYUQ VƏ QARANQUŞ

Toyuq bir ilan yumurtası tapdı. Onun üstündə kürt yatıb bala çıxarmaq istədi. Bunu gören qaranquş söylədi:
- Səfeh, sən bala çıxarıb onu böyüdəcəksən, o isə birinci səni çalacaq.

MARAL VƏ TƏNƏK

Maral ovçudan qaçıb üzüm tənəklərinin arasında gizləndi. Bir azdan sonra o, tənəyin yarpaqlarını yeməyə başladı. Ovçu yarpaqların tərpendiyini hiss edib maralı güllə ilə vurdu. Yaralı maral ölərkən dedi:
- Elə yaxşı oldu. Məni ovçudan qoruyan yarpaqları yediyim üçün məni vurdular.

OĞLAN OYNAYIRDI

Oğlan oynayırdı, naqafil bahalı fincanı sındırdı. Heç kim bunu görmədi. Ata gəldi və soruşdu:

- Fincanı kim sındırıb?

Oğlan qorxudan əsdi və dedi:

- Mən.

Ata:

- Doğru danışdığın üçün çox sağ ol! - dedi.

OĞLUMA

Biri varmış, biri yoxmuş, oğlum, yer üzünün bir - birindən uzaq üç yerində bir boyda, bir yaşda üç dəliqanlı varmış. Yer üzünün bir-birindən uzaq üçbucağındakı üç dəliqanlı nə bir-birlərinin üzünü görmüş, nə də bir-birlərinin adını eşitmişdilər.

Yer üzünün bir-birindən uzaq üçbucağında yaşayan bu üç dəliqanlı «Sonsuz sağlıq» daşını tapmaq üçün bir saatda, bir gündə, bir ildə yurdlarından yola çıxıbmişlər, oğlum.

«Sonsuz sağlıq» daşı uca dağların ardında qanlı bir quyunun içindəymiş. Dağların ardındakı qanlı quyuda gizlənən «Sonsuz sağlıq» daşını tapmaq üçün bir-birindən uzaq üç ölkədə yaşayan üç dəliqanlı bir-birindən ayrı üç yola çıxmışlar, oğlum.

Birinci dəliqanlı o qəder yol gedir ki, ayağındakı demir çarıq yeyilib bir söyüd yarpağı naziklikdə olur. Ona görə də o, yolun yanısında oturub dincini almaq istəyir. Birinci dəliqanlının gözləri yorğunluqdan qapanır. O, gözlərini açanda görür ki, oğlum, başının üstündə əlləri xınalı, gözləri sürməli, gözəllər gözəl bir qız dayanmışdır. Qız ondan soruşur: «Hara belə, dəliqanlı?» Oğlan: «Sonsuz sağlıq daşını axtarmağa gedirəm»- deyər, ona cavab vermişdir. Qız demişdir: «Sonsuz sağlıq daşı uca, uzaq dağların ardındakı qanlı quyudadır. Oraya çatmağa ömür çatmaz. Öz müvəqqəti ömrünün qədrini bilənlər günlərini mənalı keçirməyə çalışmalıdırlar. Sən arısan, mən çiçək. Burada mənimlə qal, balımı al!»

Birinci dəliqanlı eymiş başını, oğlum. Qalmış yolun yanısında.

Birinci dəliqanlı yarıyolda qalmışkən, ikinci dəliqanlı elə hey yol gedirdi. O, yorulub yarı yolda yuxuya getməsin deyər, bir tərəfdən bədənində bıçaqla yaralar açar, digər tərəfdən yanına duz səpərdi. Ağırları o qədər çox idi ki, oğlum, yorğunluğu duymazmış. Ancaq susuzluqdan dili damağına yapışmış. İkinci dəliqanlı elə susayıbmış ki, qarşidan çağlayıb axan bulağı görən kimi özünü saxlaya bilməyib. O, bulağın yanına gedib. Su günəşin şəfəqləri altında qızıl kimi şəfəq saçarmış. İkinci dəliqanlı o sudan bir qurtum içmiş, su ona elə ləzzət eləmiş ki, bulaq başından

qalxmaq haqqında düşünmək belə istəməmişdir. İkinci dəliqanlı da qalmış yolun üçdə ikisində.

Birinci dəliqanlı yarı yolda, ikinci yolun üçdə ikisində qalmışkən, üçüncü dəliqanlı yol gedirmiş. Susayırmış, içməmiş yoldan çıxan işilti sudan. Yorulmuş, ancaq dincəlməmiş əlləri xınalı, gözləri sürməli gözəllər gözəlinin yanında. Elə hey yol gedirmiş, irəli can atırmış. Belə gedən mənzil başına çatar, oğlum. Sən də onun kimi yorulmadan, sən də onun kimi susamadan, sən də onun kimi inamla yol get. Özünə inanan, mənzil başına çatar.

LAYLA

Oğlum özünü soyuğa verib. Qızdırma içində yatır. Anası: «Ona layla çalaq»,- deyir. Nəçə layla? «A mastana, mastana, danalar girmiş bostana» söyləsinmi anası ona, yoxsa «Uyusun və böyüsün, maşallah, paşa olsun, inşallah» desinmi?

- Nə onu, nə bunu. İstərdim ki, anası oğluna bir layla çalsın:

Uyu, yavrum, uyu, ninni...

Yuxuda ucsuz-bucaqsız dəniz gör. Dalğalar dağlara bənzəsin. Dalğalar köpüklənə-köpüklənə gəlsin, çəkilsin. Uyu yavrum, uyu ninni! Sən bir gəminin kapitan körpüsündənsən. Sağında haray çəkən su, solunda su. Lakin qorxma, oğlum.

Uyu, yavrum, uyu, ninni...

Bir sahildən o biri sahilə asma bir körpü çəkirlər. Sən də oradasan. O körpünün üstündə. Bax aşağı, başını döndərmədən. Yuxarı bax, göylərə dəyəcək kimidir başın...

Uyu, yavrum, uyu, ninni...

Nə çox kitab var?! Sən bunların hamısını oxumusanmi? Bax, alında cizgilər, saçların ağ. Gözlərin yer üzünün ağıllı gözleridir. Üzün sonsuzluq kimi gözəl. Oxu, yorulmadan oxu. Oxuduğunu qavrayaraq, oxu.

Uyu, yavrum, uyu, ninni...

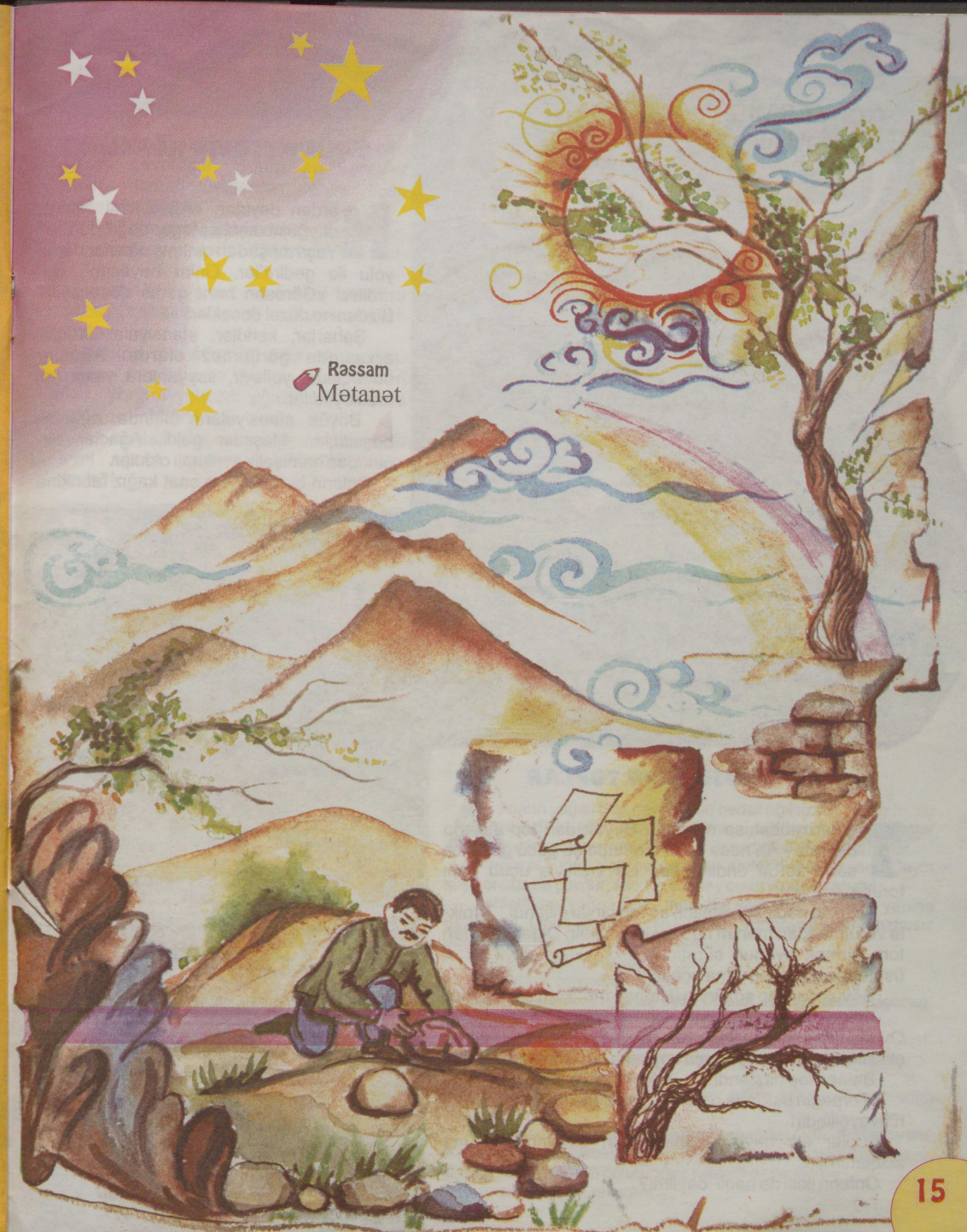
Dinlə, səsler eşidəcəksən. Bax, gördüyün rənglər nə gözəldir. Əllərin mərmərə oxşayır. Ona əyil, danışan, yaşayan bir heykəl düzəltmək üçün.

Uyu, yavrum, uyu, ninni...

Bir gəmiçi kimi yenilməz, bir memar kimi yaradan, bir filosof kimi bilikli, bir artist kimi ürəkli ol.

Uyu, yavrum, uyu, ninni...

Rəssam
Mətanət

Yuri YARMIŞ
(Ukrayna)

YAŞIL MEŞƏNİN AĞAQLARI

Hərdən deyirlər: «Ağac kimi cansız, duyğusuzsan!» Məgər doğrudurmu? Yaşıl meşədən qırılmış ağaclar dəmir yolu ilə gəzdirdilər. Onlar həyəcan keçirirdilər: «Görəsən hara gedib düşəcəyik? Bizdən nə düzələcək?».

Şəhərlər, kəndlər, stansiyalar üfüqlər arxasında görünməz olurdu. Ağaclar budaqlarını yelləyir, səyyahlara yaxşı yol arzulayırdılar.

Böyük stansiyaların birində ağaclar boşaldılar. Maşınlar gəldi. Ağaclar bir-birindən həmişəlik ayrılmalı oldular.

Onların bir qismini o saat kağız fabrikinə

apardılar. Ağaclar burada tərtemiz, ağappaq vərəqlərə çevrildilər. Sonra bu vərəqlər insanlara maraqlı tarixlərdən söhbət açan kitablara döndülər.

O biri ağacları mişarlayıb taxta düzəldilər. Həmin taxtaları evlərin döşəmələrinə vurdular.

Ağacların bir qismini isə mebel fabrikinə apardılar. Orada bu ağaclar təptəzə partalara çevrildilər.

Bəzilərinin qismətinə isə odun olmaq düşdü. Qışın soyuğunda onlar yanıb evləri isitdilər. Yorğun yolçular ağacın dövrəsində canlarını qızdırdılar.

Bütün bunları gördəndən sonra adamın dili gələrmi ağaca cansız, hissiz, duyğusuz söyləsin?!

MÜBAHİSƏ EDƏN TOPLAR

Toplar mübahisə edirdilər. Böyük dəri top iftixarla deyirdi: - Ah necə gözəldir, futbolçu gücü gəldikcə sənə zərbə endirə, sən isə viyılıyla uçub qapı toruna girəsen!

- Eh, bu nədir ki! - Balaca ağ top hirsle dilləndi. Təpiklə vurulmaqdan mənim heç xoşum gəlmir. Digər tərəfdən tora girmək oyunun sürətini azaldır. Heyf deyil torun üstündən o yan, bu yana uçasan!

Böyük dəri top sözünün üstündə möhkəm durmuşdu: - Heç bilirsən diqqəti cəlb etmək necə gözəldir? Oyunçuların hamısı sənə tez çatmağa can atırlar. Onlar çalışırlar ki, sənə meydança boyu ora-bura qovsunlar.

Balaca top hirsle:

- Torpağın üstündə o yan-bu yana diyirlənmək?- Bu ki, rüsvayçılıqdır!

Toplar elə hey mübahisə edir, bir-birinin üstünə açıqlanırdılar.

Onların ikisi də haqlı deyilmi?

YAĞIŞ

Ay narın yağış! Sən nə üçün bu qədər ağılsızsan? Üç gün, üç gecədir ki, elə hey evlərin damına yağırısan, yağırısan, onlar isə daha da tərtemiz olur, sən isə sadəlövlüyünə gülürsən.

Ay gözəl yağış! Sən nə üçün bu qədər sadəlövsən? Çayın suyu onsuz da çoxdur, sən isə elə hey onun üstünə yağırısan.

Zehlətökən yağış! Bax, mən bu saat düz buludun yanına qalxacam. Onun lazımlı dəşiklərinə əl vurmuyacağam, lazımsız dəşiklərinin isə hamısını tutacağam.

Mən sənə üstünə çısqıracağam:

- Tarlalara, çəmənlərə yağ!

Buludun yanından günəş üçün balaca bir pəncərə də açacaq, əlvan göy qurşağını oradan yerə sallayacağam.

Elə ki, gördüm anam işdən evə qayıdır, günəşə əmr edəcəyəm:

- Bütün şəfəqlərinlə gülümsə! Axı, mənim anam işdən gəlir.

Göy qurşağına deyəcəyəm:

- Çəmənlərə, çöllərə əlvan-əlvan güllər səpələ. Bax, mənim anam işdən gəlir.

Sonra isə buludun üstündən göy qurşağının üstünə enəcəyəm. Bu, tamamilə təhlükəsizdir, təkə külek aramsız şəkildə uğuldayır.

Oradan da düz anam gələn ciğrə tullayıb deyəcəyəm:

- Axşamın xeyir, anacan!

VERNİSAJ

Alena VASİLYEVIÇ
Belorusiya

Bütün həftə uzunu bacım-la hey mübahisə etdik, hətta dalaşdıq da. Ancaq ad günündə anama verəcəyimiz hədiyyəni müəyyənləşdirə bilmədik ki, bilmədik.

Bacım anamın stolunun üstündəki qovluğu götürüb açdı. Burada nələr yox idi! Anam xəstəxanada yatanda

bacımın əyiş-üyüş xəttilə ona yazdığı məktub: «Ana, mən sənəz darıxıram». Bir-birindən gülməli şəkillər: vedrəyə oxşayan güldən, dörd ayağı eyni tərəfdə çəkilmiş stol... Mən yanıb tökülürdüm... Anam nə üçün bacımın zir-zibilini əzizləyə-əzizləyə saxlayır?

Natka öz «var-dövlətini» qovluğa yığa-yığa dedi:

-Bilirsən, anama nə hədiyyə hazırlayacağam? Bizim muzeydəki şəkillər kimi gözəl bir şəkil.

Bacım quş şəklində çəkməyə başladı, mən isə qarlı meşə rəsmini... Rəssam Şişkinin muzeydə nümayiş etdirilən əsəri kimi gözəl bir şəkil.

Açıq qapıdan bacımın necə həvəslə işlədiyini gördüm. Mən də çox çalışdım. Ancaq bir şey alınmadı. Təzə bir vərəq götürdüm. Qeşəng bir küknar ağacı çəkdim. Onun yanında isə bir kötük. Xoşuma gəldi. Daha bir neçə kötük şəklində çəkdim. Bacım səsləndi:

- Sən hələ qurtarmırsan?

- Az qalıb.

- Mən isə quşun ayaqlarını heç cür çəke bilmirəm. Belkə mənə kömək edəsən, Vovoçka?

- Aha, işi düşəndə mənə Vovoçka deyir... Bu nedir belə çəkmisən?

- Göyərçin.

- Heç belə də göyərçin olar? Bu ki qarğadır.

- Qarğa sənə özünsən. - Bacım hirsələndi.

- Yaxşı, yaxşı, fırçanı bəri ver,- deyə onun çəkdiyi şəkiləki kəm-kəsiri düzəltmədim. Bacım çox sevindi.

Yalnız bundan sonra o mənim çəkdiyim rəsme baxdı.

- Bu nə kötüklərdi belə çəkmisən?- Bacım təəccüblə soruşdu və birdən elə qəhqəhə çəkdi ki... Oy, öldüm, oy, öldüm!

- Burada gülməli nə var ki?- Mən acıqlandım. Bacım gülə-güle dedi:

- Bilirsən sənə çəkdiyən şəklə necə adlandırdımaq lazımdır?- «Saşa ağlayır, gör meşəni necə doğrayıblar...»

- Doğrudur, Natka! Sən lap dahisən!

Səhəri gün biz anamızı həvəslə qarşıladıq. Ağır, içi dolu çantamı onun əlindən aldım. Biz anamızı təntənəli surətdə şəkilləri asdığımız otağa apardıq.

Anam bizim rəsmlərimizə heyrətlə baxdı və dedi:

- Ah, necə gözəldi, elə bil vernisaja düşmüşəm!

Biz birinci dəfə idi ki, vernisaj sözünü eşidirdik.

Anamı təbrik edəndə o, sevinclə dilləndi:

- Sağ olun, sağ olun, mənim rəssam balalarım. Bu gün bizdə vernisajdır. Adətən vernisajda rəssamları tərifləyirlər, onlara xoş söz söyləyirlər.

Anam çantamı açıb oradan iki qutu şokolad çıxartdı. Hər-mizə birini verdi. Biz sevinirdik. Ah, necə gözəl söz imiş «vernisaaj».

KİTABIN İÇİNDƏKİLƏR:

BLEKİ VƏ REDCİ.....	4
İSTƏYİRSƏN, İSTƏYİRSƏN, İSTƏYİRSƏN.....	5
KÜLƏYİN KÖMƏYİ.....	6-7
İLƏHİ QAZLAR.....	8-9
QIŞ NAĞİLİ.....	10-11
QOCA ALMA AĞACI.....	12
QADIN VƏ TOYUQ.....	12
SAĞMAL İNƏK.....	12
TOYUQ VƏ QARANQUŞ.....	13
MARAL VƏ TƏNƏK.....	13
OĞLAN OYNAYIRDI.....	13
OĞLUMA, LAYLA.....	14-15
MÜBAHİSƏ EDƏN TOPLAR.....	16
YAŞIL MEŞƏNİN AĞAÇLARI.....	16-17
YAĞIŞ.....	17
VERNİSAJ.....	18

İbtidai sinif şagirdləri və məktəbəqədər az yaşlı uşaqlar üçün aylıq jurnal

1958- ci ildən çıxır

Redaksiya: Azərbaycan Gənclər İttifaqı

Baş redaktor: Rafiq Yusifoğlu

Redaksiya bəpəti:

Hüseyn Abbaszadə
Yusif Hüseynov
Ağacan Əhmədov
Ənvər Qarayev
Zahid Xəlil
Cahangir Məmmədov
İlyas Tapdıq

Məsul katib: İlqar Mehdiyev

Bədii redaktor: Arif Hüseynov

Dizayner-rəssam: Leyla Salamova

Redaksiyanın ünvanı:

Bakı- AZ 1073
Mətbuat prospekti,
529- cu məhəllə.
Telefon 439 08 53
E-mail: goyarchin@box.az

Çapı imzalanıb: 02.06.08
Sifariş 2096
Tiraj 2000
Kağız formatı 601/901/18
Çap vərəqi 2,5
Hesab-nəşr vərəqi 3,93
Ofset üsulu ilə çap olunub.
Bakı
"Azərbaycan" nəşriyyatının mətbəəsi
Lisensiyası № 022328
Üz qabığındakı rəsm Orxanındır.

GÖYƏRCİN

Qiyməti 80 qəpik

